

2. Беспалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
3. Зверева І. Д. Соціальна педагогіка: теорії і технології : підручник. К.: Знання, 2006. 258 с.
4. Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навчально-методичний посібник. Київ: УДЦССМ, 2001. 220 с.
5. Лукашевич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: навчально- методичний посібник. Київ: Академвидав, 1998. 308 с.
6. Мудрик А. В. Социализация человека: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Москва: Академия, 2006. 304 с.
7. Ящук І.П., Тафінцева С.І. Кроки соціалізації. Начально-методичний посібник. Хмельницький.: ХГПА. 2007. 89с.

Ганна Чайковська

кандидат біологічних наук, доцент
доцент кафедри педагогіки і методики
початкової та дошкільної освіти
ТНПУ імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ЗЕЛЕНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

У статті визначено ефективність методу проєктів у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. З'ясовано, що проєктна діяльність сприяє розвитку активної позиції здобувачів вищої освіти, формуванню у них практичних навичок, орієнтованих на виконання професійних завдань, здатності брати на себе відповідальність за стан природного й соціального середовища. Доведено, що використання екологічних проєктів в освітньому середовищі вищої школи сприяє підготовці студентів до виконання їхніх професійних обов'язків у галузі зеленої соціальної роботи.

Ключові слова: проєкти, проєктна діяльність, майбутні соціальні працівники, професійна підготовка, зелена соціальна робота.

Інтерес сучасної науки до проблеми зеленої соціальної роботи (Green Social Work) актуалізує пошук й упровадження шляхів її реалізації у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників.

Аналіз наукових досліджень дає нам змогу стверджувати про значні здобутки науковців у розкритті проблеми екологізації соціальної роботи. Це дослідження Т. Семигіної, М. Томчук, Т. Касьяненко, В. Мелаш, О. Гнатів, А. Варениченко, Л. Войтової, Н. Тверезовської та ін. Водночас концепція зеленої соціальної роботи є новою для вітчизняної науки, на противагу закордонній.

Зелена соціальна робота, як зазначає Т. Семигіна, має на меті розв'язання проблем соціальної нерівності й бідності, забезпечення гідних умов довкілля, екологічної справедливості, належного та рівного доступу до природних ресурсів (питної води, продуктів харчування, чистого повітря, природних копалин), збереження довкілля. Учена підкреслює, що однією з цілей цієї концепції є обґрунтування специфічних практик втручання соціальних працівників в умовах екологічних і техногенних катастроф [2, с. 14].

На думку науковців, у практичній соціальній роботі в межах екологічного підходу важливе значення мають основні концепції, розуміння взаємодії яких допомагає професіоналу сфокусувати увагу на особистості, навколишньому середовищі та їхньому взаємовпливі. До них концепцій належить концепція життєвого стресу, концепція протистояння, концепція ніші, ареалу, родинності, навичок, самовдосконалення і самоповаги [1].

Відтак підготовка майбутніх соціальних працівників до реалізації завдань зеленої соціальної роботи має стати цілеспрямованим, спеціально організованим, педагогічно керованим процесом набуття стійких світоглядних орієнтирів, сукупністю знань і вмінь, досвіду розробки та реалізації системи завдань зеленої соціальної роботи у професійній діяльності.

З огляду на це, фахівець із соціальної роботи повинен інтегрувати в собі еколого-орієнтовані ціннісні орієнтації, високу екологічну свідомість, екологічну відповідальність і соціальну активність, розуміння екосистемного підходу в соціальній роботі, кваліфіковано вирішувати питання, пов'язані з соціальним захистом людей [4].

Вважаємо, що ефективним інструментом у формуванні означених якостей у майбутніх соціальних працівників є проєктна діяльність.

Метод проєктів здобув популярність завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань та їх практичного застосування для вирішення конкретних проблем. На думку вчених, використання методу проєктів забезпечує можливість автономного опанування

форм самостійної дослідницької діяльності та природоохоронної роботи студентів, формує в них відчуття відповідальності за результат своєї діяльності, готовність до активної участі в природоохоронній діяльності [3, с. 224].

Крім цього, наш досвід роботи зі студентами освітньої програми «Соціальна робота» засвідчує, що проєктна діяльність допомагає майбутнім соціальним працівникам формувати життєві та навчальні навички і застосувати їх у конкретних екологічних ситуаціях, вчить вносити корективи в процес вирішення завдань зеленої соціальної роботи, формує мотиваційно-ціннісні установки раціонального природокористування.

Опираючись на наукові дослідження, ми визначили педагогічні умови використання проєктів у формуванні екологічної культури студентів: спрямованість завдань проєкту на природоохоронну діяльність шляхом залучення студентів до вирішення важливих локальних і регіональних проблем; посилення ступеня самостійності студентів у реалізації мети проєктної діяльності; використання міждисциплінарних зв'язків для вирішення конкретних екологічних проблем; орієнтація екологічних проєктів на майбутню професійну діяльність [5, с. 109].

Упровадження в освітній процес методу проєктів створює інноваційно-розвивальне середовище, метою якого є мотивація навчальної діяльності, проблемно-креативна спрямованість, набуття нового досвіду, орієнтацію на благополуччя екологічного і соціального середовища.

Встановлено, що найбільш цікавими для майбутніх соціальних працівників є такі проєкти:

– «Еколого-соціальні проблеми мого краю». Мета проєкту: дослідження екологічних та соціальних проблем рідного міста чи села, встановлення їх взаємозв'язку та пошук шляхів їх вирішення.

– «Зелена соціальна робота в дії». Мета проєкту: створення власного екологічного проєкту і реалізація його на рівні закладу середнього освіти, міста (села) чи територіальної громади.

– «Що я можу зробити для довкілля». Мета проєкту: дослідження соціальних ініціатив в сфері екології».

Використання методу проєктів у навчанні студентів спонукає їх до активного пошуку правильних рішень, у якому важливим є не власне результат, а процес досягнення результату. Виконання

зеленого проекту навчає студентів застосовувати міждисциплінарні зв'язки для вирішення конкретних завдань і проблем соціальної роботи, допомагає вихованню почуття відповідальності, самодисципліни, здатності до активної громадської участі й самоорганізації, загальнолюдських цінностей (соціальне партнерство, толерантність).

Отже, використання в освітньому просторі ЗВО методу проєктів створює комфортні умови для формування в майбутніх соціальних працівників професійних якостей, необхідних для реалізації завдань зеленої соціальної роботи, сприяє формуванню екологічної культури майбутнього соціального працівника та максимальній інтеграції екологічного досвіду в майбутню професійну діяльність. Перспективи подальшої роботи із застосування методу проєктів вбачаємо у дослідженні педагогічних умов організації проєктної діяльності у підготовці майбутніх соціальних працівників.

Список використаних джерел

1. Кабаненко Н. В., Семигіна Т. В. Особливості застосування екологічного підходу у практиці соціальної роботи. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum
2. Семигіна Т. Чому соціальна робота набуває зеленого кольору? *Вісник Академії праці соціальних відносин і туризму*. 2018. № 2. С. 11–27.
3. Совгіра С. В. Гончаренко Г. Є., Люленко С. О. Технологія та організація природоохоронних робіт : підручник. Київ : Наук. світ, 2011. 319 с.
4. Тверезовська Н. Т., Сопівник І. В. Екологічна складова змісту підготовки майбутніх соціальних педагогів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія*. 2011. Вип. 159. С. 182–187.
5. Чайковська Г. Б. Проектні технології як ефективний засіб формування екологічної культури студентів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2017. № 3. С. 106–113.